

slovníček zaměstnance

Hrubá mzda

- měsíční mzda před odečtením daně, zdravotního a sociálního pojištění
- skládá se ze základní mzdy, příplatků a náhrad mzdy
- výši hrubé hodinové nebo měsíční mzdy máte uvedenou v pracovní smlouvě, mzdovém výměru nebo na výplatní pásce

Čistá mzda

- částka, kterou dostanete hotově nebo na bankovní účet
- zaměstnavatel vám musí dát **výplatní pásku** (*písemný doklad o mzdě*)

Zákonné příplatky

- jako zaměstnanec máte nárok na vyšší mzdu:
 - za hodiny odpracované přesčas (o 25 %)
 - za práci ve svátek (o 100 %)
 - za práci v noci nebo o víkendy (o 10 %)
 - za práci ve zdraví škodlivém prostředí

Práce přesčas

- zaměstnavatel vám může nařídit pracovat přesčas max. 8 hodin za týden a max. 150 hodin za rok (*více hodin přesčas si s vámi musí zaměstnavatel dohodnout a vždy za ně musíte dostat příplatky*)
- zaměstnavatel s vámi může místo příplatků ke mzdě dohodnout **náhradní volno** za přesčasy
- ve smlouvě můžete mít uvedeno, že mzda už práci přesčas zahrnuje (*pak nemáte nárok na příplatky za prvních 150 hodin, ale za další hodiny ano*)

Náhrada mzdy

- částka – vypočítaná z vaší průměrné mzdy –, kterou dostanete za dny, kdy nepracujete, ale máte nárok na mzdu (*např. dovolená, svátek, návštěva lékaře, stěhování, svatba, pohřeb atd.*)

Daňové úlevy

- jako zaměstnanec můžete platit nižší daň ze mzdy nebo vám po vyúčtování na konci roku část zaplacené daně vrátí
(pokud studujete, jste ve starobním nebo invalidním důchodu, jste osoba zdravotně postižená, platíte si penzijní připojištění, splácíte úroky ze stavebního úvěru, žijíte děti, žijíte manžela/ manželku s žádnými nebo nízkými příjmy)
- můžete žádat více slev najednou, zaměstnavateli **musíte** přinést doklady, které potvrzují váš nárok *(slevu na dítě žádá jen 1 z rodičů)*

BOZP (Bezpečnost a ochrana zdraví při práci)

- zaměstnavatel vám **musí** dát školení o tom, jak dodržovat bezpečnost při práci a chránit své zdraví
- musí vás seznámit s riziky vaší práce, a pokud to práce vyžaduje, dát vám bezplatně ochranné pomůcky
- jako zaměstnanec **můžete** odmítnout vykonat práci, která vážně ohrožuje vaše zdraví nebo život

Vstupní a výstupní lékařská prohlídka

- zaměstnavatel může chtít, abyste před uzavřením pracovní smlouvy prošel vstupní prohlídkou u lékaře *(nejčastěji závodní lékař)*
- prohlídku si většinou platíte sám *(zaměstnavatel vám ji může po zkušební době proplatit po předložení dokladu o zaplacení)*
- při skončení pracovního poměru projdete výstupní prohlídkou u lékaře, lékař zjistí váš aktuální zdravotní stav, a zda v práci nedošlo k poškození vašeho zdraví *(prohlídka je důležitá, pokud by se později zjistila nemoc z povolání)*

Pracovní neschopnost (tzv. neschopenka)

- situace, kdy ze zdravotních důvodů nemůžete dočasně vykonávat svoji práci
- informujte včas svého zaměstnavatele nebo nadřízeného, že nepřijдете do práce
- nechte si od lékaře vystavit neschopenku – potvrzení o pracovní neschopnosti – a ihned ji doručte zaměstnavateli
- v průběhu pracovní neschopnosti poslouchajte pokyny lékaře
- v průběhu pracovní neschopnosti k vám kdykoli může přijít kontrola
- pracovní neschopnost **musí** ukončit lékař písemným potvrzením, které předáte zaměstnavateli

Nemocenská

- peníze, které dostáváte během nemoci místo mzdy
- první 3 dny nemoci nemáte nárok na žádné peníze, další dny dostáváte 60 % vaší průměrné mzdy *(to platí nově od 1. 9. 2008)*

Pracovní úraz

- jde o úraz, který se stal při výkonu práce nebo v souvislosti s ní
- pracovní úraz **musíte** vždy nahlásit nadřízenému, ať už se stal vám nebo jinému zaměstnanci
- zaměstnavatel **musí** písemně zaznamenat všechny nahlášené pracovní úrazy, dobře si přečtete záznam o úrazu, především kdo je za úraz zodpovědný
- s uznaným pracovním úrazem máte nárok na:
náhradu ztraceného výdělku, zaplacení nutných nákladů na léčení a bolestné (stanovuje lékař)
- to platí také pro **nemoc z povolání** – lékař vám zjistí nemoc, která vznikla v důsledku výkonu práce (*pokud pracovní úraz nebo nemoc způsobí smrt zaměstnance, hradí zaměstnavatel náklady na pohřeb a odškodnění pozůstalých*)

Ošetřování člena rodiny („paragraf“)

- doba, kdy pečujete o nemocného člena rodiny, se kterým bydlíte ve společné domácnosti (*platí i pro péči o dítě mladší 10 let, o které se dočasně nemůže starat jiná osoba, školka nebo škola*)
- od 1. dne máte nárok na 60 % vaší průměrné mzdy po dobu max. 9 kalendářních dní (*pokud jste osamělý rodič pečující o dítě, máte nárok po dobu max. 16 dní*)
- zaměstnavateli musíte doručit formulář potvrzený lékařem

Případy pracovního volna

- volno se mzdou:
 - doba vašeho ošetření u lékaře
 - účast na vaší svatbě nebo svatbě dítěte
 - převoz manželky do porodnice a zpět
 - úmrtí manžela/ky, druha nebo dítěte
 - účast na pohřbu rodiče nebo sourozence
 - doprovod přímého rodinného příslušníka k lékaři
- volno bez mzdy:
 - účast na svatbě vašeho rodiče
 - účast při porodu
 - doprovod ostatních rodinných příslušníků k lékaři
 - stěhování (max. 2 dny)
 - hledání nového zaměstnání (max. 0,5 dne v týdnu po dobu výpovědní doby)

Převedení na jinou práci

- zaměstnavatel vás **musí** převést na jinou práci, pokud:
 - nemůžete práci vykonávat ze zdravotních důvodů (podle lékařského posudku)
 - jste těhotná, kojící nebo matka dítěte mladšího 9 měsíců (práce ohrožuje vaše zdraví)
 - pracujete v noci a podle lékařského posudku toho nejste schopni atd.
- zaměstnavatel vás **může** převést na jinou práci, jen pokud:
 - porušujete pracovní kázeň
 - jste trestně stíhaný (např. majetková trestní činnost)
 - v případě živelné katastrofy nebo jiných nepříznivých klimatických podmínek
- ostatní změny práce s vámi zaměstnavatel musí dohodnout

Vyslání na pracovní cestu

- pokud vás zaměstnavatel dočasně vyšle mimo místo výkonu práce, **musí** vám zaplatit **cestovní náhrady**:
 - stravné (pokud trvá min. 5 hodin)
 - cestovné (podle jízdenek nebo počtu km)

Ochranná doba

- je to doba např. pracovní neschopnosti, těhotenství, doba mateřské a rodičovské dovolené, kdy vám zaměstnavatel **nesmí** dát výpověď
- to neplatí, pokud vám skončí pracovní poměr na dobu určitou

Příklad 1: Pokud dostanete výpověď a ve výpovědní době onemocníte, přestává výpovědní doba běžet a opět se bude počítat, až skončí vaše pracovní neschopnost.

Příklad 2: Pokud dostanete výpověď v době, kdy jste těhotná, vztahuje se na vás ochranná doba a výpověď je neplatná (i pokud jste o těhotenství nevěděla).

Odstupné

- trojnásobek měsíční mzdy, který vám zaměstnavatel musí zaplatit, pokud dostanete výpověď z důvodu organizačních změn nebo okamžitě skončíte pracovní poměr, protože vám zaměstnavatel nezaplatil mzdu
- v případě, že nemůžete práci vykonávat ze zdravotních důvodů, je odstupné dvanásobek měsíční mzdy
- z odstupného se neplatí zdravotní ani sociální pojištění, pouze daň

Zápočtový list

- potvrzení o době trvání pracovních poměrů
- při skončení pracovního poměru vám ho zaměstnavatel **musí** vydat i bez vyžádání
- zaměstnavateli můžete dát kopii zápočtového listu a originál si ponechat

CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ, o.s.

Kubelíkova 55, 130 00 Praha 3 - Žižkov

Tel./fax: (+420) 222 713 332

Email: info@cicpraha.org

www.cicpraha.org

